क्र.साप्रवि/सेप्र/न.क्र.४१/
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या.
एस्ट्रेला बॅटरीज विस्तारित इमारत,
तळ मजला, धारावी रोड, माटुंगा,
मुंबई - ४०० ०१९.

महावितरण
महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्या.

प्रशासकीय परिपत्रक क्र. १९३ दिनांक २०/११/२००८

विषय : मा.उच्च न्यायालय नवी दिल्ली यांनी अपंग अधिनियम - १९९५ मधील कलम ४६ च्या अंमलबजावणीबाबत दिलेले आदेश.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग,मंत्रालय,मुंबई यांनी त्यांच्या दिनांक ३० ऑक्टोबर २००८ च्या पत्रासोबत सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचे पत्र क्र. अपंग-२००७/ प्र.क्र१८४/सुधार-३, दिनांक २०/१०/२००८ व त्याचे सहपत्र यांच्या प्रती सोबत पाठविण्यात आलेल्या असून मा. उच्च न्यायालय, नवी दिल्ली यांच्या आदेशाप्रमाणे सोयी सुविधांसाठी करावयाच्या तरतुदींची त्वरित पुर्तता करुन त्या बाबतचा अहवाल शासनास सादर करावयाच्या सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

२. शासनाचे दिनांक ३०/१०/२००८ चे पत्राची प्रत सहपत्रासह माहितीसाठी मार्गदर्शनासाठी व योग्य त्या कार्यवाहीसाठी सोबत जोडली आहे. सर्व संबंधितांना विनंती करण्यात येते की त्यांनी अपंग अधिनियम - १९९५ मधील कलम ४६ प्रमाणे अपंग व्यक्तींनां सार्वजनिक ठिकणी सुलभतेने वावरता यावे यासाठी द्यावयाच्या सोयी सुविधांसाठी करावयाच्या तरतुदींची पुर्तता करण्यात यावी.

३. हे प्रशासकीय परिपत्रक कंपनीच्या www.mahadiscom.in या वेबसाईटवरही उपलब्ध आहे.

सोबत : उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, महाराष्ट्र शासन
यांचे दिनांक ३०/१०/२००८ चे पत्र (पृष्ठ १ ते ८)

(सु.य.पाटील)
मुख्य महाव्यवस्थापक (क)

प्रत :

म.रा.वि.वितरण कंपनी मर्यादितच्या विभागीय कार्यालय व त्यावरील सर्व स्तरापर्यंत.

उद्योग,ऊर्जा व कामगार विभाग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक - ३१ ऑक्टोबर, २००८

प्रति,

विकास आयुक्त,उद्योग संचालनालय,मुंबई.
संचालक,शासकीय मुद्रण ,लेखन सामग्री प्रकाशन संचालनालय,मुंबई.
कामगार आयुक्त,मुंबई.
कल्याण आयुक्त, महाराष्ट्र कामगार कल्याण मंडळ, मुंबई.
संचालक,औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय,ताडदेव, मुंबई.
संचालक, बाष्पके संचालनालय, मुंबई.
संचालक, श्रम विज्ञान संस्था, मुंबई.
प्रबंधक,औद्योगिक न्यायालये, मुंबई.
मुख्य कार्यकारी अधिकारी,महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ,मुंबई.
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य वित्तीय महामंडळ, मुंबई.
व्यवस्थापकीय संचालक, पेट्रोकेमिकल्स महामंडळ मर्यादित, मुंबई.
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य लघु उद्योग महामंडळ, मुंबई.
मुख्य कार्यकारी अधिकारी,महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामाद्योग मंडळ, मुंबई
मुख्य अभियंता, (विद्युत), सा.बां.विभाग, मुंबई.
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत धारक कंपनी लिमिटेड, मुंबई.
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य ऊर्जा नियामक आयोग, मुंबई.
संचालक, महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण, पुणे.
संचालक, भूविज्ञान व खनिकर्म संचालनालय, नागपूर.
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य विद्युत निर्मिती कंपनी, मुंबई
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य पारेषण कंपनी,मुंबई
व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य वितरण कंपनी,मुंबई
व्यवस्थापकीय संचालक, कोकण विकास महामंडळ मर्यादित, मुंबई.
व्यवस्थापकीय संचालक, पश्चिम महाराष्ट्र विकास महामंडळ मर्यादित, पुणे,
व्यवस्थापकीय संचालक, मराठवाडा महाराष्ट्र विकास महामंडळ मर्यादित, औरंगाबाद.
व्यवस्थापकीय संचालक, विदर्भ विकास महामंडळ मर्यादित, नागपूर.

विषय- मा. उच्च न्यायालय, नवी दिल्ली यांनी अपंग अधिनियम -१९९५ मसील कलम ४६ च्या अंमलबजावणी बाबत दिलेले आदेश

उपरोक्त विषयावरील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाचे पत्र क्र. अपंग-२००८/प्र.क्र. १८४/सुधार-३, दि. २०/१०/२००८ व त्याचे सहपत्र यांच्या प्रती सोबत जोडल्या आहेत.

कृपया मा. उच्च न्यायालय, नवी दिल्ली यांच्या आदेशाप्रमाणे सोयीसुविधासाठी करावयाच्या तरतूदींची त्वरीत पुर्तता करण्यात यावी व त्याबाबतचा अहवाल शासनास सादर करावा, ही विनंती.

(वाय.टी. पाडवी)
कक्ष अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत, माहितीसाठी,

महाराष्ट्र शासन

क्रमांक:अपंग २००८/प्र.क्र.१८४ /सुधार-३
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई - ३२
दिनांक: २० ऑक्टोबर, २००८

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
कार्य क्रमांक ६५५८८
दिनांक २२/१०/०८

प्रति,
अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
सर्व मंत्रालयीन विभाग
मंत्रालय, मुंबई

विषय :- मा.उच्च न्यायालय, दिल्ली यांनी अपंग अधिनियम १९९५ मधील कलम ४६ च्या अंमलबजावणीबाबत दिलेले आदेश

उपरोक्त विषयासंदर्भात आपणांस कळविण्यात येते की, मा.उच्च न्यायालय, दिल्ली यांनी जावेद अबिदी विरुध्द युनियन ऑफ इंडिया व इतर या न्यायालयीन प्रकरणी अपंग अधिनियम १९९५ मधील कलम ४६ च्या अंमलबजावणीबाबत आदेश दिले आहेत. सदर कलम ४६ खालीलप्रमाणे आहे.

46 - Non discrimination in the built environment

The appropriate Government and the local authorities shall,within the limits of their economic capacity and development,provide for-

[a] ramps in public buildings;
[b] adaptation of toilets for wheel chair users;
[c] Braille symbols and auditory signals in elevators or lifts;
[d] ramps in hospitals,primary health centers [illegible] and other medical care and rehabilitation institution.

२. अपंग अधिनियम १९९५ मधील कलम ४६ हा अपंग व्यक्तींना सार्वजनिक ठिकाणी सुलभतेने वावरता यावे यासाठी द्यावयाच्या सोयी सुविधासंदर्भात आहे. त्यानुसार सदर तरतुदींची अंमलबजावणी करण्यासाठी या विभागामार्फत वारंवार कळविण्यात आलेले आहे. तथापि, मा.उच्च न्यायालय, दिल्ली यांच्या उपरोक्त आदेशानुसार याबाबत त्वरित निर्णय घेणे आवश्यक आहे.

३. तरी आपल्या विभागामार्फत सार्वजनिक ठिकाणी अपंगांच्या सोयी सुविधांसाठी करावयाच्या तरतूदींची त्वरित पूर्तता करण्यात यावी व केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल या विभागास पाठवावा, ही विनंती.

(ज. न. राठोड)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

सोबत : उपरोक्त न्यायालयीन निर्णयाची प्रत

प्रत,

आयुक्त, अपंग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

45

MOST IMMEDIATE
COURT MATTER

9600C
83460

F. No. 11-4/2008-IEDC
Government of India
Ministry of Human Resource Development
Department of School Education & Literacy
***

New Delhi, the 15th September, 2008

To

The Education Secretary
Government of Maharashtra
School Education & Sports Department
Mantralaya,Annex
Mumbai – 400032

Subject : Orders of the Hon'ble High Court of Delhi passed in WP (C) 812/2001 (Javed Abidi v/s. Union of India and Others).
****

Sir,

I am directed to enclose herewith a copy of d.o. letter dated 18.8.2008 of Secretary, Central Ministry of Social Justice & Empowerment along with an Order dated 21.1.2008 passed by Hon'ble High Court of Delhi for compliance. Immediate instructions may please be issued to all concerned in the matter.

An Action Taken Report may please be forwarded immediately.

Yours faithfully,

(Devendra Kumar)
Under Secretary to the Government of India
Tele: 23384582

Encl: as above

K.M. ACHARYA
Secretary

Tel. : 23382683, 23389184, Fax : 23385180
E-mail : secywel@sb.nic.in

भारत सरकार
Government of India
सामाजिक न्याय एवं अधिकारिता मंत्रालय
Ministry of Social Justice & Empowerment
शास्त्री भवन, नई दिल्ली-110115
Shastri Bhawan, New Delhi-110115

D.O.No.16-01/2001-DD.III

August 18, 2008

Dear Shri Rath,

Section 46 of the Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995, provides for accessibility to public buildings for persons with disabilities, and reads as follows:-

"**46 – Non discrimination in the built environment**
The appropriate Governments and the local authorities shall, within the limits of their economic capacity and development, provide for –
(a) ramps in public buildings;
(b) adaptation of toilets for wheel chair users;
(c) Braille symbols and auditory signals in elevators or lifts;
(d) ramps in hospitals, primary health centers and other medical care and rehabilitation institutions."

2. In the above context, the Delhi High Court has, in its judgement dated 21.01.2008 in W.P.(c) No.812/2001 (Javed Abidi Vs. Union of India and Ors.), directed as under:-

"In the result, therefore, we allow this petition but only in part and to the extent that the respondents shall, in keeping with Section 46 of The Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995, take adequate steps within the limits of their economic capacity and development, to provide ramps in public buildings, adaptation of toilets for wheel chair users, Braille symbols and auditory signals in elevators or lifts, ramps in hospitals, primary health centers and other medical care and rehabilitation institutions...............".

3. A copy of the above judgement is enclosed for ready reference and compliance. In particular, immediate instructions may please be issued to all concerned to comply with the provisions of section 46 quoted above, insofar as they relate to your Department. The provisions of section 46 may also please be incorporated in relevant rules, regulations, bye-laws, guidelines, etc. (wherever applicable) of your Department.

4. Action taken in the light of this letter may please be conveyed to us at the earliest.

With regards,

Yours sincerely,

(K.M. Acharya)

Encl: As above.

Shri Arun Kumar Rath,
Secretary,

IN THE HIGH COURT OF DELHI AT NEW DELHI

\+ W.P.(C) 812/2001

Date of Decision: 21st January, 2008

JAVED ABIDI ..... Petitioner

Through Mr. Ashok Aggarwal, Amicus Curiae with Mr. Anuj Aggarwal, adv.

versus

UOI & ORS. ..... Respondent

Through Ms. Saroj Bidawat, adv. for DTC
Mr. Rajeeve Mehra, adv. with Ms. Divya Chaturvedi, adv. for UOI
Ms. Monika Garg, adv. for ASI
Mr. O.P. Saxena, adv. for MCD
Ms. Manika Tripathy Pandey, adv. for Air Deccan.
Mr. Sanjay Pal, adv. for Sahara
Mr. Anurag Mathur, adv.
Ms. Neeraj Atri, Ms. Vineeta Atri, advs. for Railways.
Mr. Sandeep Sethi, Sr. Adv. with Mr. Amit Kumar and Kumar Sheel, advs. for AAI.
Mr. P.C. Sen, adv. for NDMC
Mr. Ashish Kumar, adv. for Indian Airlines Limited.
Mr. Milanka Chaudhary, adv. for Spicejet Limited, Delhi International Airport (P) Ltd.
Mr. U.A. Rana, Mr. Nitesh Jain, advs. for Jet Airway India Ltd.

For Private Use
Joint Registrar Judicial Department
High Court of Delhi

CORAM:
HON'BLE MR. JUSTICE T.S. THAKUR
HON'BLE MS. JUSTICE ARUNA SURESH

1. Whether reporters of local papers may be allowed to see the judgment? Not Necessary
2. To be referred to the Reporter or not? Not Necessary
3. Whether the judgment should be reported in the Digest? Not Necessary

Per Thakur, J (Oral)

Section 46 of the Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995 *inter alia* enjoins upon the appropriate Government and local authorities to provide for ramps in public buildings, adaptation of toilets for wheel chair users,

415

8

alia pointed out that suitable steps are being taken by them to provide for the facilities mentioned above in satisfactory discharge of the obligations enjoined upon the Government and the local authorities under Section 46.

4. We had, in our order dated 17th April, 2007, directed learned counsel for the petitioner to place in a tabular form the steps taken by the authorities in terms of the said affidavits and the shortcomings, if any, in the same to enable this Court to issue specific directions for removal of the same within a time frame. Mr. Aggarwal, counsel appearing for the petitioner, today submits that he was unable to prepare any such tabular statement because the information available in the counter affidavits is not, according to him, adequate for the preparation of any such statement. Mr. Aggarwal was, however, agreeable to the disposal of the writ petition with suitable directions to the respondents to keep the provisions of Section 46 of the Act in view and to take all such steps as are necessary to be taken for the benefit of the physically challenged at public places in the form of provisions for ramps and toilets, braille symbols etc. for use by such handicapped people. Learned counsel appearing for the respondents also did not have any serious objection to that course of action being followed leaving it open to the petitioner or for any other person interested in doing so to point out a failure or disobedience of the directions should any such failure or disobedience occur.

5. In the result, therefore, we allow this petition but only in part and to the extent that the respondents shall in keeping with the Section 46 of the Persons with Disabilities (Equal Opportunities, Protection of Rights and Full Participation) Act, 1995 take adequte steps within the limits of their economic capacity and development to

ATTESTED

Examiner Judicial Department
High Court of Delhi

9/13

provide for ramps in public buildings, adaptation of toilets for wheel chair users, braille symbols and auditory signals in elevators or lifts, ramps in hospitals, primary health centres and other medical care and rehabilitation institutions. Secretary to Government of India, Ministry of Social Justice and Empowerment and Secretary to Government of India, Ministry of Human Resourse Development would do well to issue proper circular directions to all concerned in regard to the statutory obligation created in terms of Section 46 of the Act and the order passed by this Court on the basis thereof. Similarly, respondents 3 to 10 would keep these directions in view and issue proper instructions to all concerned to ensure that the needful is done in keeping with the letter and spirit underlying Section 46 of the Act. Liberty is also given to the petitioner to bring to the notice of the competent authority deficiencies, if any, in compliance with the requirement of Section 46 in which event the parites concerned are expected to look into the same and take appropriate steps for removal of deficiencies within a reasonable time.

6. No Costs.

T.S. THAKUR, J

ARUNA SURESH, J

JANUARY 21, 2008
anb

Certified to be True Copy

Examiner Judicial Department
High Court of Delhi
Authorised Under Section 76 of
Indian Evidence Act

DIGITALLY SIGNED DATA
CERTIFIED TRUE COPY